

Nr 64.

Af herr **Kobb** och friherre **Palmstierna**, om anslag för anordnande af en finansstatistik.

Det är uppenbart, att finansväsendet i allmänhet och särskildt den sida däraf, som skatteväsendet representerar, intager en alltmera framskjuten plats i våra dagars politik, både den statliga och den kommunala. Det finnes till och med åtskilligt, som häntyder på att dithörande spörsmål snart skola komma att intaga en central ställning i det politiska lifvet — en ställning, som blir allt naturligare i mån som finanspolitiken från att mera vara en parti- eller klassfråga öfvergår till att bli en fråga af betydelse för hela samhällsutvecklingen.

I betraktande häraf synes det oss vara af nöden, att möjlighet beredes såväl allmänheten som särskildt dem, hvilka erhållit förtroendet att i stats- och kommunalstyrelsen föra dess talan, att lättare än nu vinna en sammanfattande öfverblick öfver de offentliga förvaltningarnes finanser, öfver statens, kommunernas, landstingens, hushållningssällskapernas, vägdistriktens, allmänna stiftelsers m. m. årliga inkomster och utgifter. Det är af vikt att veta, hvilka inkomstkällor det allmänna äger, i hvad mån dess hushållning är byggd på egna tillgångar, på lån eller på skatter, huru de sistnämnda fördela sig i direkta och indirekta, i personliga och icke personliga, i progressiva och proportionella. Det är af vikt att veta, huru mycket af skatterna påhvilas inkomst och huru mycket förmögenhet, huru mycket enskilda och huru mycket bolag, huru mycket de förmögna och huru mycket de mindre förmögna eller till och med fattiga. Det är af vikt att veta, till hvilka ändamål de offentliga förvaltningarnas inkomster användas: produktiva eller improduktiva, kulturella, sociala, försvars- eller förvaltningsändamål samt proportionerna mellan de olika utgiftsslagen. Och det är slutligen af vikt att veta utvecklingsgången från år till år, från årtionde till år-

tionde, för de olika slagen såväl af inkomster som af utgifter, huru de tillväxa, huru de aftaga och huru förhållandena mellan dem förändras.

Tillförlitliga upplysningar i alla dessa afseenden kan endast en *officiell årlig finansstatistik* skänka. Delar af en sådan hafva vi i kapitalkonto till rikshufvudboken, statistiska centralbyråns berättelser om kommunernas fattigvård och finanser, jordbruksdepartementets redogörelser för allmänna väghållningsbesväret på landet m. m. Men hvad som fattas, är en såvidt möjligt fullständig och systematisk öfversikt öfver det hela. Och vi anse, att åtgärder böra vidtagas för skapande af en sådan.

Att en statistisk organisation med hufvuduppgift att utarbета och utgifva en årlig finansstatistik bör så nära som lämpligen ske kan bindas vid själfva finansdepartementet, synes oss vara själfklart. De statistiska beräkningarna, uppställningarna och öfversikterna äro ju i själfva verket en del — och till och med en mycket viktig del — af det arbete med finansförvaltningens ordnande och handhafvande, som tillkommer nämnda departement, och kunna icke lämpligen ombesörjas genom något utom departementet stående ämbetsverk. Som bekant, har sedan lång tid tillbaka den ena statistiska utredningen efter den andra på detta område behöft utföras; vi erinra om öfversikterna öfver 1876 års, 1891 års och 1900 års bevilling, öfversikten öfver 1903 års inkomstskatt, sammandragen öfver stämpelafgifterna 1877 samt bouppteckningsstämpeln 1873—1877, vidare om nyligen utförda eller ännu pågående omfattande utredningar beträffande inkomstskatten, aktiebolags kapital och inkomster, bouppteckningar, nationalförmögenheten m. m. äfvensom om de beräkningar öfver stämpelmedlen o. s. v., som årligen utföras i finansdepartementet på grund af nådiga brefvet den 12 september 1884. Gifvetvis skulle sådana, tillfälliga eller regelbundna, finansstatistiska utredningar lättare och enklare kunna kommit till stånd, därest finansdepartementet hade en egen statistisk organisation till sitt ständiga förfogande.

Ät en statistisk organisation inom finansdepartementet — afdelning, byrå eller kontor, hvad det kan blifva — skulle till äfventyrs också lämpligen kunna uppdragas redigerande och utgifvande af den samling prejudikat i beskattningsfrågor, som sedan 1885 utkommit genom enskilda, inom finansdepartementet anställda tjänstemäns försorg. Denna publikation, som åtminstone tills vidare synes ha stannat med årgången 1906, är säkerligen af den stora betydelse, att den bör utgifvas genom offentlig försorg; och likasom författningar m. m. för Stockholms stad utgifvas genom stadens statistiska kontor, kunde äfven publicerandet

af nu ifrågavarande samling af kungliga bref och resolutioner rörande beskattningsfrågor ombesörjas af den finansstatistiska byrån, som i hvilket fall som helst gifvetvis alltid måste hålla sig à jour med den slutgiltiga lösning, förekommande tvistefrågor i ämnet erhålla.

Det må slutligen erinras om, att enligt gällande stadga angående statsdepartementen af den 31 mars 1900 alla de statistiska ärenden, som icke omedelbart höra under annat departement, skola handläggas af chefen för finansdepartementet. Dit höra sålunda ej blott statistiska frågor i allmänhet, såsom om statistikens organisation m. m., utan äfven alla frågor på så viktiga specialområden som exempelvis närings-, sjöfarts-, handels- och bankstatistiken m. m. Vid sådana ärendens beredning har under nuvarande förhållanden finansministern icke tillgång till sakkunnigt biträde. I betraktande af den ekonomiska statistikens stora och alltjämt tillväxande betydelse för förvaltningen äfvensom de mycket afsevärda belopp, hvarom anslagskraf i den vägen numera pläga röra sig, synes det emellertid vara af vikt, att jämväl dithörande frågor underkastas en noggrannare och sakkunnigare behandling i Kungl. Maj:ts kansli, innan de förekomma till afgörande, än under nuvarande förhållanden är möjligt. En sådan specialberedning tillkommer redan nu flera slag af regeringsärenden. Den speciella sakkunskap, som är behöflig för beredningen af frågor rörande den ekonomiska statistiken, erhöles finansministern tillgång till inom sitt eget departement i och med upprättandet inom detsamma af en finansstatistisk afdelning.

Det är både möjligt och sannolikt, att äfven åtskilliga andra ärenden inom finansdepartementet skulle vinna på att underkastas en statistisk och finansvetenskaplig pröfning jämte den formellt juridiska, som betingas af nuvarande anordningar.

Då den bästa pröfningen af frågan om en regelbunden finansstatistik torde vinnas genom praktiska försök och då finansstatistiska utredningar af flera slag i alla händelser lära komma att pågå under de närmaste åren, föreslå vi på ofvan angifna skäl,

att Riksdagen, under framhållande af önskvärdheten af en årlig finansstatistik och med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes taga frågan därom under närmare ompröfning samt därefter till Riksdagen afgifva detaljeradt förslag i ämnet, måtte på extra stat för 1911 bevilja ett förslagsanslag, som enligt af oss inhämtade upplysningar torde böra sättas till 14,000 kronor, för

anordnande af en finansstatistik inom finansdepartementet.

Stockholm den 26 januari 1910.

Gustaf Kobb.

Erik Palmstierna.

I motionens syfte instämmer undertecknad

Axel Schotte.

Nr 65.

Af herr **Larsson** i Klagstorp m. fl., om ändrad lydelse af 2 mom. i kungörelsen den 13 juni 1908 angående förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen.

Egnahemsfrågan intager med all rätt såväl i vårt som flera andra länder en synnerligen framstående plats.

Åstadkommandet af egna hem för så stort antal som möjligt af landets innebyggare torde vara ett af de verksamaste medlen att motverka emigrationen, höja fosterlandskänslan och utjämna klasstriden. Egnahemsfrågan är ju hos oss jämförelsevis ny. Det var först 1904 års Riksdag, som lämnade anslag till understödjande af egnahemsverksamheten, och allt nytt måste ju i större eller mindre grad betraktas såsom försök. Så äfven här.

I Kungl. Maj:ts proposition till samma års Riksdag föreslogs, att högsta värdet för jordbrukslägenhet, å hvilken egnahemslån skulle kunna erhållas, skulle sättas till 6,000 koronor och för bostadslägenhet till 3,000 kronor. Det särskilda utskott, som behandlade den kungliga proposi-